

5. Образцов Ю. Я. Стоматологическое здоровье: сущность, значение для качества жизни, критерии оценки // Стоматология. – 2006. - №4. – С. 41-43.
6. Остапок О. І. Вплив чинників довкілля на рівень стоматологічного здоров'я дітей України. // Науковий вісник Національного медичного університету імені О.О. Богомольця. – 2007. – С. 162-164.
7. Рудько Г. І. Дослідження гідрогеохімічних показників підземної гідросфери західних регіонів України на вміст мікроелементів / Г. І. Рудько, О. О. Мацієвська // Галицький вісник. – 2010. – № 4. – С. 50–56.
8. Узунов А. П. Особенности физического развития подростков в зоне экологического неблагополучия / А.П. Узунов, И.П. Цветова, С.В. Неряхина [и др.] // Гигиена и санитария. – 2008. - №2. – С. 8-11.
9. Kantarci A. Host-mediated resolution of inflammation in periodontal diseases / A. Kantarci, H. Hasturk // Periodontology 2000. – 2006. – Vol. 110. – P. 144-163.
10. McGee S. The relationship between concentrations of proinflammatory cytokines within gingiva and the adjacent sulcular depth / S. McGee // G. Periodontol. – 2008. – Vol. 69. – P. 865-871.

Реферати

КЛИНИКО-ЛАБОРАТОРНАЯ ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ЛЕЧЕНИЯ ХРОНИЧЕСКОГО КАТАРАЛЬНОГО ГИНГИВИТА У ДЕТЕЙ ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ

Малко Н. В.

Проводили наблюдения в 55 детей в возрасте 12-15 лет, проживающих в экологически загрязненных и йод, фтор дефицитных территориях, к которым относятся города Яворив и Жидачив Львовской области. В основную группу вошло 33 ребенка, которым проводилось лечение по разработанной схеме. Детям контрольной группы (22 ребенка) проводилось лечение по протоколам МОЗ Украины оказания медицинской помощи по специальности «Терапевтическая стоматология». В результате применения разработанного нами лечебного комплекса, у детей основной группы с ХКГ, удалось значительно нормализовать и улучшить состояние тканей пародонта, что подтверждено данными индексной оценки и результатами лабораторных исследований.

Ключевые слова: хронический катаральный гингивит, дети, лечебный комплекс.

Стаття надійшла 19.05.2016 р.

CLINICAL AND LABORATORY EVALUATION OF EFFICIENCY OF THE TREATMENT OF CHRONIC CATARRHAL GINGIVITIS IN CHILDREN OF LVIV REGION

Malko N. V.

Materials and research methods. For the estimation of efficiency results of treatment of chronic catarrhal gingivitis (CCG) of middle degree of weight were formed two groups of children aged 12 and 15 years, living in ecologically polluted territories, which include the cities of Yavoriv and Zhydachiv of Lviv region. The main group included 33 children treated by the developed schemes. The generally accepted treatment of CCG was conducted the children of control group (22 children).

As the result of application of our developed treatment complex succeeded considerably to normalize and improve the condition of periodontal tissues in children of the main group with CCG that is confirmed by the data of index evaluation and results of laboratory researches.

Key words: chronic catarrhal gingivitis, children, treatment complex.

Рецензент Ткаченко П.І.

УДК 613.8 : 612.821.2: 378.4 (61)

О. Ю. Панчук

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, м. Вінниця

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСІВ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ВИЩОЇ НЕРВОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ХАРАКТЕРИСТИК УВАГИ СТУДЕНТІВ-СТОМАТОЛОГІВ

На підставі використання сучасних психофізіологічних і гігієнічних методів виявлено, що впродовж часу навчання у студентів-стоматологів незалежно від наявності статевих розбіжностей реструвалися дві достатньо цікаві тенденції щодо змін з боку показників функціонального стану вищої нервової діяльності. Якщо показники, що відображували особливості формування значень сенсомоторних реакцій, спочатку дещо погіршувалися (найбільші значення величин латентного періоду простої і диференційованої зорово-моторної реакції були властиві для студентів-третьокурсників), згодом покращувалися і досягали найдосконалішого рівня розвитку серед студентів-випускників, то показники, які відображували особливості процесів формування критеріальних характеристик рухомості і врівноваженості нервових процесів, відзначались поступовим та неухильним покращання їх величин протягом часу перебування у вищому медичному навчальному закладі. Разом з тим встановлено, що найбільш адекватні з адаптаційної точки зору показники ефективності праці, і, отже, стійкості та переключення уваги, спостерігались у студенток 1 курсу і студентів 6 курсу, найменш адекватні – у студенток 3 курсу і студентів 1 курсу.

Ключові слова: студенти, стоматологічний фах, функціональний стан, характеристики уваги.

Робота є фрагментом НДР "Розробка сучасних методів оцінки та прогнозування здоров'я дітей, підлітків і молоді та наукове обґрунтування заходів психофізіологічної та психогігієнічної корекції функціонального стану, особливостей особистості, адаптаційних можливостей та професійної придатності учнів і студентів", номер держреєстрації 0110U001749.

В структурі показників функціональних можливостей організму, що забезпечують високий рівень психофізіологічної готовності студентської молоді, яка здобуває певний фах в умовах навчання у вищих навчальних закладах, до адекватного здійснення навчальної діяльності,

ефективного засвоєння професійно-значущих знань, навичок і прийомів, адекватного становлення робочого динамічного стереотипу, формування здоров'язберігаючого середовища і, отже, обумовлюють високий ступінь успішності перебігу процесів формування високої професійної придатності у будь-якій сфері професійної підготовки дівчат і юнаків, котрі навчаються, важливе місце займають характеристики функціонального стану вищої нервової діяльності (ВНД) та такі функції уваги, як її стійкість і переключення [1, 2, 3, 4, 5].

Отже, в структурі наукових досліджень профорієнтаційного змісту важливе місце займає проведення поглибленої фізіолого-гігієнічної оцінки процесів формування соціально- та професійно-значущих психофізіологічних функцій і, зокрема, провідних корелят функціонального стану центральної нервової системи і уваги [4, 6, 7, 8].

Метою роботи було визначення особливостей процесів формування показників функціонального стану вищої нервової діяльності та характеристик уваги студентів, які здобувають стоматологічний фах, в динаміці навчального процесу.

Матеріал та методи дослідження. Дослідження, під час яких визначались показники функціонального стану ВНД та характеристики стійкості і концентрації уваги студентів 1, 3 і 5 курсів стоматологічного факультету в динаміці періоду навчання у вищому навчальному закладі, проводились на базі Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова.

Функціональні особливості ВНД вивчались із застосуванням методики хронорефлексометрії, що передбачала визначення показників латентних періодів (ЛП) простої зорово-моторної реакції (ПЗМР) і диференційованої зорово-моторної реакції (ДЗМР), рухомості (РНПр) і врівноваженості (ВНПр) нервових процесів. Так, в ході визначення ЛП ПЗМР студенти у відповідь на світловий сигнал одного (жовтого) кольору, який періодично з'являвся на панелі приладу, мали з максимальною швидкістю відпускати кнопку, що була попередньо натиснута. Реєстрували середню величину ЛП у мс на підставі здійснення 10 вимірювань. В той же час з метою визначення провідних характеристик ЛП ДЗМР та РНПр тестове завдання ускладнювали: досліджувані у відповідь на появу сигналів трьох різних кольорів (жовтого, зеленого і червоного) повинні були на перші два (жовтий і зелений) реагувати аналогічним до попереднього чином, а на останній (червоний) – не реагувати. Реєстрували середню величину ЛП ДЗМР в мс у відповідь на пред'явлення 5 світлових сигналів жовтого кольору в складі стереотипної серії (сигнали жовтого, зеленого, червоного та знов зеленого кольору), а також рівень РНПр на підставі урахування загальної кількості зривів диференційованих реакцій, що мали місце. Для визначення функціональних характеристик ВНПр застосовували методику визначення реакції на об'єкт, який рухається, із використанням електродинамічного хронорефлексометра. Досліджуваним особам запропоновували шляхом натискування спеціальної кнопки зупинити стрілку, яка рухалась на передній панелі приладу, в місці, що було визначене наперед, заздалегідь. Реєстрували середню величину помилки, що мала місце, у мс на підставі проведення 10 окремих вимірювань.

З метою проведення комплексної оцінки показників стійкості і переключення уваги, і, на цій підставі, визначення особливостей провідних характеристик розумової працездатності студентів, використовували методику Шульте, яка передбачала відшукування досліджуваними особами чисел від 1 до 25, розташованих у довільному порядку на 5 спеціальних таблицях поспіль. Виходячи із часу виконання кожного завдання згідно із формулою 1, визначали відповідно ступінь ефективності праці (СЕПр): $t_1 + t_2 + t_3 + t_4 + t_5$, $СЕПр = \frac{5}{t_1 + t_2 + t_3 + t_4 + t_5}$; (1)

Обробка та статистичний аналіз отриманих результатів проводився на підставі застосування пакету прикладних програм багатовимірною статистичного аналізу "Statistica 6.1 for Windows" (ліцензійний №АХХ910А374605FA) із використання процедур описової статистики та параметричних методів оцінки достовірності виявлених відмінностей за критерієм Ст'юдента (t) із визначенням ступеня їх значущості (p).

Результати дослідження та їх обговорення. Результати, отримані під час здійснення поглибленої фізіолого-гігієнічної оцінки особливостей процесів формування в динаміці перебування у вищих медичних навчальних закладах (ВМНЗ) таких критеріальних показників функціонального стану ВНД, як швидкісні параметри сенсомоторних реакцій і, передусім, величин ПЗМР і ДЗМР, значення яких надають інформацію про стан характеристик зорово-рухової координації, які перебувають відповідно в основі реалізації різноманітних стереотипних професійно-значущих рухових прийомів та ряду важливих з професійної точки зору сенсомоторних актів, що потрібні для здійснення успішної теоретичної діяльності майбутнього лікаря та практичної діяльності лікаря-стоматолога у разі визначення і оцінки ПЗМР, та про

ступінь ефективності здійснення координованих рухових актів в ході реалізації нестереотипних робочих прийомів, властивих для стоматологічної діяльності та пов'язаних із розпізнаванням різних (позитивних, негативних, індивідуальних) за своїм змістом сигналів, що надходять до людини під час реалізації конкретних рухових дій відповідно у разі визначення і оцінки ДЗМР, відзначали наявність цілого ряду достатньо цікавих явищ. Серед дівчат-першокурсниць і юнаків-першокурсників, тобто на вихідному етапі перебування у МВНЗ, величини ЛП ПЗМР становили відповідно $153,91 \pm 2,66$ мс та $148,91 \pm 4,22$ мс, серед дівчат-третьокурсниць і юнаків-третьокурсників, тобто на проміжному етапі перебування у МВНЗ, – відповідно $155,01 \pm 3,50$ мс ($p(t)1-3 > 0,05$) та $156,07 \pm 3,19$ мс ($p(t)1-3 > 0,05$), і, зрештою, серед дівчат-п'ятикурсниць і юнаків-п'ятикурсників, тобто на кінцевому етапі перебування у МВНЗ, – відповідно $141,62 \pm 2,85$ мс ($p(t)3-5 < 0,01$; $p(t)1-5 < 0,01$) та $143,56 \pm 2,76$ мс ($p(t)3-5 < 0,01$; $p(t)1-5 > 0,05$) (табл. 1).

Таблиця 1

Показники характеристик вищої нервової діяльності та уваги студентів стоматологічного факультету в динаміці навчання у вищому медичному навчальному закладі (M±m; n; p)

Показники	Час досліджень	Групи студентів				p(t)д-ю
		Дівчата		Юнаки		
		n	M±m	n	M±m	
Латентний період простої зорово-моторної реакції, мс	1 курс	32	$153,91 \pm 2,66$	32	$148,91 \pm 4,22$	>0,05
	3 курс	32	$155,01 \pm 3,50$	32	$156,07 \pm 3,19$	>0,05
	5 курс	32	$141,62 \pm 2,85$	32	$143,56 \pm 2,76$	>0,05
	p(t)1-3	>0,05		>0,05		
	p(t)3-5	<0,01		<0,01		
	p(t)1-5	<0,01		>0,05		
Латентний період диференційованої зорово-моторної реакції, мс	1 курс	32	$177,92 \pm 3,28$	32	$178,00 \pm 6,05$	>0,05
	3 курс	32	$181,86 \pm 3,51$	32	$184,57 \pm 4,21$	>0,05
	5 курс	32	$173,30 \pm 2,92$	32	$177,70 \pm 3,99$	>0,05
	p(t)1-3	>0,05		>0,05		
	p(t)3-5	>0,05		>0,05		
	p(t)1-5	>0,05		>0,05		
Рухомість нервових процесів, зриви диференціювання	1 курс	32	$1,21 \pm 0,17$	32	$1,50 \pm 0,17$	>0,05
	3 курс	32	$1,03 \pm 0,15$	32	$1,25 \pm 0,22$	>0,05
	5 курс	32	$1,00 \pm 0,16$	32	$1,12 \pm 0,20$	>0,05
	p(t)1-3	>0,05		>0,05		
	p(t)3-5	>0,05		>0,05		
	p(t)1-5	>0,05		>0,05		
Врівноваженість нервових процесів, помилка у мс	1 курс	32	$23,06 \pm 1,29$	32	$23,68 \pm 1,55$	>0,05
	3 курс	32	$22,09 \pm 1,49$	32	$21,93 \pm 1,32$	>0,05
	5 курс	32	$20,25 \pm 1,51$	32	$20,53 \pm 1,40$	>0,05
	p(t)1-3	>0,05		>0,05		
	p(t)3-5	>0,05		>0,05		
	p(t)1-5	>0,05		>0,05		
	3 курс	32	$22,09 \pm 1,49$	32	$21,93 \pm 1,32$	>0,05
	5 курс	32	$20,25 \pm 1,51$	32	$20,53 \pm 1,40$	>0,05
	p(t)1-3	>0,05		>0,05		
p(t)3-5	>0,05		>0,05			
p(t)1-5	>0,05		>0,05			
Ступінь ефективності праці, що виконується, с	1 курс	32	$33,77 \pm 0,95$	32	$40,99 \pm 1,77$	<0,001
	3 курс	32	$39,24 \pm 1,43$	32	$38,88 \pm 1,34$	>0,05
	5 курс	32	$36,58 \pm 0,82$	32	$38,01 \pm 0,88$	>0,05
	p(t)1-3	<0,01		>0,05		
	p(t)3-5	>0,05		>0,05		
	p(t)1-5	<0,05		>0,05		

Найменші згідно із рівнем вираження і, отже, найкращі з адаптаційних позицій, значення ЛП ПЗМР реєструвались серед студенток і студентів, які навчались на випускному 5 курсі, найбільші, і, таким чином, найгірші з адаптаційної точки зору значення ЛП ПЗМР – серед студенток і студентів, які навчались на 3 курсі, показники, властиві для студенток і студентів, які навчались на вихідному 1 курсі, відзначались проміжним характером відповідно до ступеня вираження. Статистично-значущі розбіжності спостерігались у разі зіставлення показників, властивих для дівчат, що перебували на 3 і 5 курсах ($p(t)3-5 < 0,01$) та на 1 і 5 курсах ($p(t)1-5 < 0,01$), а також показників, властивих для юнаків, що перебували на 3 і 5 курсах ($p(t)3-5 < 0,01$). Статистично-значущі відмінностей не реєструвалось, хоч і

протягом більшого періоду навчання у ВМНЗ (крім його вихідного етапу) кращі у функціональному відношенні показники спостерігались серед дівчат.

Цілком подібний до попереднього випадку характер змін у динаміці перебування в МВНЗ був властивий і для показників щодо швидкості ДЗМР. Зокрема, величини її ЛП у дівчат-першокурсниць і юнаків-першокурсників складали відповідно $177,92 \pm 3,28$ мс та $178,00 \pm 6,05$ мс, у дівчат-третьокурсниць і юнаків-третьокурсників – відповідно $181,86 \pm 3,51$ мс ($p(t)1-3 > 0,05$) та $184,57 \pm 4,21$ мс ($p(t)1-3 > 0,05$), у дівчат-п'ятикурсниць і юнаків-п'ятикурсників – відповідно $173,30 \pm 2,92$ мс ($p(t)3-5 > 0,05$; $p(t)1-5 > 0,05$) та $177,70 \pm 3,99$ мс ($p(t)3-5 > 0,05$; $p(t)1-5 > 0,05$).

Отже, і в цьому випадку найменші згідно із ступенем вираження і, отже, найкращі з адаптаційної точки зору, значення ЛП ДЗМР реєструвались серед студенток і студентів, які навчались на 5 курсі, найбільші, і, таким чином, найгірші з адаптаційних позицій значення ЛП ДЗМР – серед студенток і студентів, які навчались на 3 курсі, показники, властиві для студенток і студентів, які навчались на 1 курсі, відзначались проміжним характером згідно із рівнем вираження. Яких-небудь статистично-значущих відмінностей ані у віковому контексті, ані у статевому-обумовленому ракурсі не реєструвалось ($p(t) > 0,05$), хоч і протягом усього часу студентського періоду життя більш оптимальними слід було вважати показники швидкості ДЗМР, характерні, як і у попередньому випадку, для дівчат.

Дещо інший характер, був властивий для показників, що були отримані під час проведення гігієнічної оцінки показників, які відзначають особливості РНПр, і, передусім, особливості співвідношення процесів збудження і гальмування у структурі ВНД, надаючи адекватну інформацію про процеси формування робочого динамічного стереотипу, який є основою для успішного засвоєння типових рухових дій при виконанні будь-якої професійно-значущої діяльності. І для дівчат, і для юнаків характерним слід було вважати поступове зменшення кількості зривів диференційованих реакцій в ході проведення хронорефлексометрії. Так, серед дівчат-першокурсниць і юнаків-першокурсників значення кількості зривів диференційованих реакцій становили відповідно $1,21 \pm 0,17$ та $1,50 \pm 0,17$, серед дівчат-третьокурсниць і юнаків-третьокурсників – відповідно $1,03 \pm 0,15$ ($p(t)1-3 > 0,001$) та $1,25 \pm 0,22$ ($p(t)1-3 > 0,05$), серед дівчат-п'ятикурсниць і юнаків-п'ятикурсників – відповідно $1,00 \pm 0,16$ ($p(t)3-5 > 0,05$; $p(t)1-5 > 0,05$) та $1,12 \pm 0,20$ ($p(t)3-5 > 0,05$; $p(t)1-5 > 0,05$).

Найменша кількість зривів диференціювання і, отже, найбільш значущі з навчальної та професійної точок зору показники РНПр, спостерігались у студенток і студентів випускного курсу, найменш значущі – у студентів і студенток першого курсу. Як і в попередньому разі жодних суттєвих ані вікових, ані статевих статистично-значущих розбіжностей не реєструвалось ($p(t) > 0,05$), хоч і протягом усього часу навчання у МВНЗ більш оптимальними слід було визначити показники РНПр, властиві для студенток.

Натомість картина динамічних змін протягом періоду перебування у МВНЗ з боку характеристик ВНПр, котрі відображують закономірності взаємозв'язку, взаємозалежності і, головним чином, збалансування основних нервових процесів, які є передумовою до адекватного виконання стереотипних дій у нав'язаному ритмі під час виконання професійно-значущої діяльності, властивої для повсякденного студентського буття, була цілком подібною до такої, що властива для характеристик сенсомоторних реакцій. Так, величини помилки під час визначення особливостей реакцій на об'єкт, який рухається, в ході оцінки показників ВНПр у дівчат-першокурсниць і юнаків-першокурсників складали відповідно $23,06 \pm 1,29$ мс та $23,68 \pm 1,55$ мс, серед дівчат-третьокурсниць і юнаків-третьокурсників – відповідно $22,09 \pm 1,49$ мс ($p(t)1-3 > 0,05$) та $21,93 \pm 1,32$ мс ($p(t)1-3 > 0,05$), серед дівчат-п'ятикурсниць і юнаків-п'ятикурсників – відповідно $20,25 \pm 1,51$ мс ($p(t)3-5 > 0,05$; $p(t)1-5 > 0,05$) та $20,53 \pm 1,40$ мс ($p(t)3-5 > 0,05$; $p(t)1-5 > 0,05$). Найменші і, отже, найкращі, виходячи із адаптаційно-значущих позицій, значення показників ВНПр реєструвались у студенток і студентів 5 курсу, найбільші, і, отже, найгірші – у студенток і студентів 3 курсу. Будь-яких статистично-значущих відмінностей ані у віковому, ані у статевому-обумовленому контексті не реєструвалось ($p(t) > 0,05$), хоч і протягом усього часу студентського періоду навчання більш оптимальними слід було визначити показники ВНПр характерні для дівчат.

Цікавим слід було визнати і той факт, що впродовж часу навчання незалежно від наявності статевих розбіжностей реєструвались дві достатньо цікаві тенденції. Якщо показники, які відображували особливості формування значень сенсомоторних реакцій, спочатку дещо погіршувались (найбільші значення величин ЛП ПЗМР і ЛП ДЗМР були властиві для студентів-третьокурсників), згодом покращуючись і досягаючи найдосконалішого рівня розвитку серед

студентів-випускників, то показники, які відображували особливості процесів формування критеріальних характеристик основних нервових процесів і, зокрема РНПр і ВНПр, відзначались поступовим та неухильним покращанням їх величин в динаміці навчального процесу.

Наявність певної суперечливості процесів розвитку професійно-значущих ПФФ студентів, які забезпечують високий рівень навчальної і професійної успішності протягом часу здобуття основних спеціальностей стоматологічного профілю, а також досить своєрідний статевобумовлений характер їх змін впродовж періоду навчання у ВМНЗ засвідчували дані, що були одержані в ході гігієнічної оцінки провідних характеристик уваги за даними виконання тестових завдань на підставі використання таблиць Шульте.

Під час визначення значень показників стійкості і переключення уваги, які відзначали особливості ефективності праці, і, отже, виявляли здатність студентської молоді до коректного та ефективного виконання поставлених перед ними навчально- і професійно-значущих завдань в ході повсякденної навчальної і позанавчальної діяльності, потрібно було відзначити, що серед дівчат-першокурсниць і юнаків-першокурсників рівень вираження досліджуваних показників становив відповідно $33,77 \pm 0,95$ с та $40,99 \pm 1,77$ с, серед дівчат-третьокурсниць і юнаків-третьокурсників – відповідно $39,24 \pm 1,43$ с ($p(t)1-3 < 0,01$) та $38,88 \pm 1,34$ с ($p(t)1-3 > 0,05$), і, зрештою, серед дівчат-п'ятикурсниць і юнаків-п'ятикурсників – відповідно $36,58 \pm 0,82$ с ($p(t)3-5 > 0,05$; $p(t)1-5 < 0,05$) та $38,01 \pm 0,88$ с ($p(t)3-5 > 0,05$; $p(t)1-5 > 0,05$).

Найбільш адекватні з адаптаційної точки зору та з позицій формування високої функціональної готовності до виконання професійно-значущих дій показники ефективності праці, і, отже, стійкості та переключення уваги, спостерігались у студенток 1 курсу і студентів 6 курсу, найменш адекватними – студенток 3 курсу і студентів 1 курсу. Міжгрупові статистично-достовірні відмінності реєструвались між юнаками у дівчат, які навчалися на 1 і 3 курсах ($p(t)1-3 < 0,01$) та 1 і 5 курсах ($p(t)3-5 < 0,05$), натомість, статевобумовлені розбіжності досліджуваних показників – спостерігались між величинами ефективності праці, які були властиві для дівчат-першокурсниць і юнаків-першокурсників ($p(t)д-ю < 0,001$), причому більш оптимальні з адаптаційно-значущих позицій показники спостерігались у дівчат-першокурсниць, юнаків-третьокурсників та дівчат-випускниць.

Висновки

1. В ході проведених досліджень визначені особливості процесів формування показників функціонального стану вищої нервової діяльності та провідних характеристик стійкості і переключення студентів, які здобувають стоматологічний фах, в динаміці навчального процесу у вищому медичному навчальному закладі.
2. Виявлено, що з боку показників функціонального стану вищої нервової діяльності впродовж часу навчання незалежно від наявності статевих розбіжностей реєструвались дві достатньо цікаві тенденції. Якщо показники, які відображували особливості формування значень сенсомоторних реакцій, спочатку дещо погіршувались (найбільші значення величин латентного періоду простої і диференційованої зорово-моторної реакції були властиві для студентів-третьокурсників), згодом покращувались і досягали найдосконалішого рівня розвитку серед студентів випускників, то показники, які відображували особливості процесів формування критеріальних характеристик основних нервових процесів і, зокрема рухомості і врівноваженості нервових процесів, відзначались поступовим та неухильним покращанням їх величин протягом часу перебування у вищому медичному навчальному закладі.
3. Встановлено, що найбільш адекватні з адаптаційної точки зору та з позицій формування високої функціональної готовності до виконання професійно-значущих дій показники ефективності праці, і, отже, стійкості та переключення уваги, спостерігались у студенток 1 курсу і студентів 6 курсу, найменш адекватні – у студенток 3 курсу і студентів 1 курсу.

Перспективи подальших досліджень – отримані дані засвідчують певну мозаїчність процесів, що відбуваються з боку провідних характеристик функціональних можливостей організму студентів, котрі здобувають стоматологічний фах, та є підставою для пошуку, розроблення та наукового обґрунтування ефективних заходів психофізіологічного впливу на організм людини, які забезпечують їх цілеспрямований розвиток, та психогігієнічної корекції виявлених змін.

Список літератури

1. Бодров В. А. Психология профессиональной деятельности. Теоретические и прикладные проблемы / В. А. Бодров // – М.: Изд-во "Институт психологии РАН", - 2006. – 623 с.
2. Баранов А. А. Медицинские и социальные аспекты адаптации подростков к условиям воспитания, обучения и / А. А. Баранов // - ГОЭТАР-медиа, - 2007. – 352 с.

3. Кальниш В. В. Психофизиологические аспекты изучения надежности операторской деятельности / В. В. Кальниш // Укр. журн. з пробл. медицини праці. – 2008. – № 3. – С. 81-88.
4. Кальниш В. В. Удосконалення методології визначення психофізіологічних характеристик операторів / В. В. Кальниш, А. В. Швець // Укр. журн. з пробл. медицини праці. – 2008. – № 4. – С. 49-54.
5. Кундієв Ю. І. Порівняльна характеристика стану професійної захворюваності в Україні і світі / Ю. І. Кундієв, А. М. Нагорна, Л. О. Добровольський // Журн. АМН України. – 2009. – № 2. – С. 3-11.
6. Польша Н. С. Актуальні проблеми психогігієни дітей і підлітків: шляхи та перспективи їх вирішення (огляд літератури і власних досліджень) / Н. С. Польша, І. В. Сергета // Журнал НАМН України. – 2012. – т. 18, № 2. – С. 223-236.
7. Сергета І. В. Офтальмо-гігієнічні аспекти сучасного візуального оточення дітей, підлітків і молоді / І. В. Сергета, Л. В. Подригало, Н. В. Малачкова // – Вінниця: Діло, - 2009. – 176 с.
8. Сердюк А. М. Психогігієна дітей і підлітків, страдаючих хронічними соматичними захворюваннями / А. М. Сердюк, Н. С. Польша, І. В. Сергета // – Вінниця: Нова книга, - 2012. – 336 с.

Реферати

ОСОБЕННОСТИ ПРОЦЕССОВ ФОРМИРОВАНИЯ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ФУНКЦИОНАЛЬНОГО СОСТОЯНИЯ ВЫСШЕЙ НЕРВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ХАРАКТЕРИСТИКИ ВНИМАНИЯ СТУДЕНТОВ-СТОМАТОЛОГОВ

Панчук О. Ю.

На основе использования современных психофизиологических и гигиенических методов выявлено, что на протяжении периода обучения среди студентов-стоматологов независимо от наличия половых различий регистрировались две достаточно интересные тенденции изменений со стороны показателей функционального состояния высшей нервной деятельности. Если показатели, отражающие особенности формирования сенсорных реакций, сначала несколько ухудшались (наибольшие величины латентного периода простой и дифференцированной зрительно-моторной реакции были характерны для студентов-третьекурсников), улучшаясь далее и достигая наиболее значимого уровня развития среди студентов-выпускников, то показатели, отражающие особенности процессов формирования критерияльных характеристик подвижности и уравновешенности нервных процессов, отличались постепенным и неуклонным улучшением их величин в динамике процесса обучения. Вместе с тем установлено, что наиболее адекватные с адаптационной точки зрения показатели эффективности выполняемой работы, и, таким образом, устойчивости и переключения внимания, наблюдались у студентов 1 курса и студентов 6 курса, наименее адекватные – у студентов 3 курса и студентов 1 курса.

Ключевые слова: студенты, стоматологические профессии, функциональное состояние, характеристики внимания.

Статья надійшла 11.05.2016 р.

FEATURES OF THE PROCESS OF FORMING THE FUNCTIONAL CONDITIONS OF HIGHER NERVOUS ACTIVITY AND CHARACTERISTICS OF DENTAL STUDENTS ATTENTION

Panchuk O.Yu.

Based on the use of modern psychophysiological and hygienic methods found that over time of learning the students dentists regardless of whether sex differences registered two quite interesting trends regarding changes in the parameters of the functional state of higher nervous activity. If the indicators, which reflect features of the formation of values senso-motor reactions initially somewhat worsened (the biggest values of the latent period of simple and differentiated visual-motor response was typical for students studied for 3 course) then improved and reaching the most perfect level of the students graduate, the indicators which reflect features of the formation criterion characteristics of mobility and balance nerve processes were more gradual and steady improvement of their values. At the same time it found that the most appropriate from the point of view of adaptation performance indicators of the work performed, and, therefore, stability and switching of attention were observed in students and 1st year students (girls) and 3rd year students (youths), the least adequate – in the 3rd year students (girls) and 1st year students (youths).

Key words: students, dental profession, functional state, characteristics of attention.

Рецензент Гунас І.В.

УДК 616.8

В. В. Соколік

ДУ «Інститут неврології, психіатрії і наркології НАМНУ», м. Харків

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСФУНКЦІЇ ЕНДОТЕЛІУ І КОГНІТИВНИХ ПОРУШЕНЬ

У 46 пацієнтів з когнітивним зниженням і деменцією вивчали біохімічні маркери судинної патології (АСЕ), дисфункції ендотелію (eNOS, ET1), хронічного запалення (Аβ40, Аβ42), нейродегенерації (NSE) та за допомогою кореляційного і дисперсійного аналізів визначали їх пріоритетний зв'язок з віком або ступенем когнітивного дефіциту. Встановили, що за інтенсивністю судинної патології і її внеску у когнітивне зниження і розвиток деменції можна судити по таким специфічним біохімічним маркерам сироватки крові, як ангіотензин-перетворювальна (АСЕ) активність і β-амілоїдний пептид 42, тоді як динаміка сироваткових рівней eNOS, ET1 і β-амілоїдного пептиду 40 завдячує насамперед віковим змінам.

Ключові слова: вік, деменція, NSE, ACE, eNOS, ET1, Аβ40, Аβ42.

Робота є фрагментом НДР «Вивчити механізми формування деменцій різного генезу» (шифр НАМН.ГД.13Ф.13, державний реєстраційний № 0113U001288).

Деменція це слабоумство яке прогресує з віком. У залежності від патогенезу виокремлюють судинну деменцію, яку спричинює церебральний атеросклероз, атрофічну деменцію у наслідок амілоїдозу та змішаний варіант старечого маразму [1, 4, 5, 9]. Під деменцією